

Stoutenburg, een modern milieuklooster

Iris Savelskous

Stoutenburg is een ecologische leefgemeenschap in de buurt van Leusden. De bewoners worden geïnspireerd door Franciscus van Assisi, Boeddha en het soefisme. Het twintigjarig bestaan van de leefgemeenschap is een mooie gelegenheid voor een interview met één van de bewoners, Carolien Looman.

Stoutenburg was vroeger een klooster.

Beschouwen jullie je leefgemeenschap ook als een klooster?

‘We noemen onszelf een modern klooster of milieuklooster. Milieuklooster, om aan te geven dat de natuur bij ons centraal staat. Modern klooster, omdat bij ons mannen en vrouwen samenwonen. We hebben wel wat kenmerken van een klooster. Alle inkomsten doen we in één pot en we delen alle goederen. We hebben een gezamenlijk dagritme van meditaties, eten en werken. Soms moet je je werk dus afbreken omdat er een meditatiemoment is. Ophouden met werken en rust nemen is ook een discipline, zeker in een tijd dat we gewend zijn dat we altijd alles af moeten maken. Het werk in de tuin, maar ook het werk in huis, is nooit af. We hebben een paar vaste momenten dat we samen mediteren. Sommige meditaties verlopen in stilte; vaak wordt er een tekst gelezen, is er een lied of een dans. Binnen ons project zijn er drie pijlers die belangrijk zijn: spiritualiteit, de natuur en de gemeenschap. Die gemeenschap betreft de mensen die hier leven, maar ook de mensen die hier komen en met ons meeleven en werken. Aan het begin van het jaar spreken we onze verbintenis met het project uit. Een soort belofte dat we het aankomende jaar hier zullen wonen, leven en werken. We hebben wel wat regels zoals even stil zijn voor de maaltijd, uit dankbaarheid voor het eten en voor het moment dat we hier aan kunnen schuiven. Ook staan we dan stil bij de vrede op aarde en de verbondenheid met alles wat leeft. Tijdens de vastentijd kiezen we voor een vastenregime: geen toetjes, geen alcohol en geen koekjes. In het eerste weekend van oktober hebben we altijd iets van een viering om de sterfdag van Franciscus te herdenken. Dan hebben we de Stoutenburglezing; een bekende of minder bekende Nederlander komt hier iets vertellen.’

Hoe inspireert Franciscus van Assisi jullie?

‘Franciscus was echt getrouwd met Zuster Armoede, zo noemen wij dat. Hij had ook radicaal gekozen om op de manier van Jezus te leven. Geen bezit. Wij zijn niet zo radicaal. Het uit zich bij ons niet zozeer in armoede, maar eerder in soberheid, waaronder het delen van goederen. We hebben geen auto en we kiezen ervoor om vegetarisch te eten, bij voorkeur seizoensgroenten en uit de regio. Onze tv heeft drie zenders en we hebben altijd maar één krant. Het Zonnelied is één van de belangrijkste lofprijzingen die Franciscus heeft gemaakt. Hij bezingt daarin de hele schepping en

‘We plukken de mooie dingen van verschillende stromingen’

hij benoemt deze als zijn broeder en zuster. Die natuurverbondenheid spreekt ons heel erg aan.’

Krijgen jullie wel eens kritiek op de vermenigving van godsdiensten: Sint-Franciscus, Boeddha en soefisme?

‘Ja, sommigen vinden het een té grote mengmoes. Die vinden ons dan niet christelijk genoeg of juist niet boeddhistisch genoeg. Maar er is een hele groep mensen die het juist heel erg aanspreekt en die noemen onze manier ‘de Stoutenburgmanier’. Er zijn mensen die naar onze vieringen komen en zeggen ‘dit vind ik mooi’: dansen, stil zijn, samen zingen, een tekst lezen. Wij hebben zo een manier ontwikkeld die bij ons past. We krijgen wel kritiek van christenen. Vroeger was dat geloof ik nog erger. Toen ging om de zoveel tijd weer eens de telefoon, waarbij iemand zijn hart ging luchten over het ‘verkeerde pad dat wij bewandelden’. De kunst is dan om zo iemand aan te horen. Kijk, als je jezelf niet goed voelt bij een bepaalde levenswijze, waar je voor geko-

zen hebt, dan haakt het ook niet. Als het mij niet lekker zou zitten dat wij zo breed georiënteerd zijn, zou ik me fel gaan verdedigen als we kritiek krijgen. Maar omdat het me wel lekker zit, kan ik dat heel goed aan horen van een ander. Meestal schieten mensen in de verdediging als het ze zelf ook niet lekker zit. We plukken de mooie dingen van verschillende stromingen. Wij voelen ons daar prettig bij. Als jij je daar niet prettig bij voelt, is dit geen plek voor jou. Kun je beter ergens anders naar toe gaan.’

Je begint zo’n huis natuurlijk met veel ambities, maar de praktijk is vaak weerbarstig.

‘O ja, zeker. Dan heb je wel idealen, maar hoe je die samen vormgeeft, dat is toch weer een heel ander verhaal. De laatste tien jaar is hier wel veel veranderd. Minder mensen kiezen om hier te leven.

We zijn op dit moment een kleine gemeenschap, een kleine vaste kern die echt gekozen heeft om hier te wonen. De afgelopen jaren wordt het project meer

gedragen door vrijwilligers, mensen die een dagdeel mee komen helpen, bijvoorbeeld in de tuin. Bepaalde dingen zijn ook niet veranderd: de keuze voor vegetarisch eten, de keuze om het zonder auto te doen en de keuze om met zakgeld te leven. Dat vind ik wel bijzonder.’

Ben je zelf christelijk opgevoed, kom je uit een familie die al aan ecologisch leven deed of was het helemaal eigen keus, uit het niets?

‘Nou, uit het niets weet ik niet. Maar mijn moeder was, laten we zeggen, atheïstisch. Die had een groot wantrouwen jegens mensen die kerkelijk aangesloten zijn. Ik had altijd het gevoel dat er meer was tussen hemel en aarde. Ik had het dus niet van huis uit meegekregen, maar ik had altijd wel belangstelling. Toen ik op de lagere school zat, had ik een vriendinnetje dat naar de zondagsschool ging. Dat leek mij heel interessant, toen ging ik mee. Maar op het moment dat ik te groot werd voor de zondagsschool en naar de kerk moest, ben ik afgehaakt.’

Carolien Looman

We hebben net de statenverkiezingen gehad. Wat zijn jouw politieke voorkeuren, als je ze wilt vertellen?

‘Toen ik mocht gaan stemmen, was ik me ervan bewust dat mijn oma dat nog niet mocht. Zo vanzelfsprekend is vrouwenstemrecht helemaal niet. Mijn moeder was geen feministe maar ze was wel heel erg van vrouwenrechten. Zij mocht zelf bijvoorbeeld niet meer werken toen zij zwanger was van mij. Ik heb haar frustratie wel meegekregen over wat je als vrouw allemaal niet mocht en wat je allemaal moest doen om je zin te krijgen. Mijn politieke gekleurdheid is wel bepaald door een vrouwenblik. Als ik stem, stem ik altijd op een vrouw. Vrouwen waarvan ik hoop dat zij een ander accent in de politiek brengen, een andere visie.’

Zou je ook weer anders willen leven?

‘Voor mij zou op vakantie gaan zijn: ‘niet meer in het huis van iemand anders zitten; in een huis zijn waar je maar drie stappen hoeft te lopen voor je op de wc bent’. Alles

overzichtelijk en dicht bij elkaar. Ik gebruik mijn vakanties om dat uit te leven, in een klein tentje of in een klein appartementje. Maar ik denk niet dat dat de wereld draaiende houdt: alles voor jezelf. Ik zou al snel toch weer dingen met anderen willen delen. Zodra ik weer op een flatje zou wonen, zou ik toch weer mensen gaan opzoeken en eetgroepjes gaan starten. Ik heb eerst in een studentenhuus gewoond en later in een kraakpand. Samen met de buren hebben we toen een woongroep opgericht. Later ben ik in woongemeenschap de Refter gaan wonen, daarna hier, nu al weer negen jaar. Soms denk ik: ‘nu is het wel weer tijd voor wat anders’. Maar op dit moment vind ik het wel goed. Ik begin er meer van te genieten. Samenleven vraagt altijd compromissen sluiten. Je moet echt rekening houden met anderen. Als je alleen bent, bepaal je altijd alles zelf. Hier moet je bijvoorbeeld aangeven dat je mee-eet. Je kunt ook niet zomaar zeggen, ‘ik ga even een weekje weg’ en dan je taken overdragen. Het moet ook kunnen voor de

rest. In dat opzicht vormen we wel één team, één gezin. Een woonproject lijkt me ook heel interessant, dan heb je al wat meer dingen individueel, maar toch ook een aantal dingen gemeenschappelijk. En die ecodorpen die nu her en der ontstaan. Als ik nog ergens over droom, is het zoiets. Mij inspireren de natuurvolkeren: de oorspronkelijke bewoners van Amerika, Australië en Afrika. Dat hele basale samenleven, in goede balans. Dat zou ik ook hier willen vormgeven. Hier in Nederland is al zoveel vervuild, van water en lucht. Ik ben opgegroeid in de grote gifschandalen. Dat hele wijken op gif stonden, waar mensen doodziek van werden. De kerncentrale van Tsjernobyl die geklapt is. Ik heb altijd een rauw gevoel van ‘zijn we eigenlijk al niet te laat’. Van de kleine dingen die wij doen, kun je je afvragen: ‘wat maakt het nou uit dat ik geen auto heb en nog niet gevlogen heb.’ Maar het stelt een beetje gerust, het helpt een klein beetje.’